

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією
Протокол № 5 від 27.03.2017 р.

Голова приймальної комісії
В.О. Огнев'юк

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Освітній рівень: другий (магістерський)

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література

Освітня програма: Літературна творчість

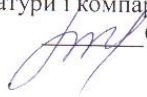
На базі: ОКР «Бакалавр», здобутого за іншою спеціальністю

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 О.Б. Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданнях кафедри української
літератури і компаративістики,
кафедри української мови

Протокол № 6 від 08.02.2017 р.
Завідувач кафедри української
літератури і компаративістики
 О.О. Бровко

Протокол № 11 від 08.02.2017 р.
Завідувач кафедри української мови
 С.О. Караман

Київ - 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування з української мови і літератури є обов'язковим вступним випробуванням до Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка для навчання за програмою підготовки магістра за спеціальністю 035 Філологія (освітня програма: літературна творчість).

Іспит проводиться у письмовій формі у вигляді тестових завдань.

Під час вступного випробування перевіряється рівень оволодіння літературознавчою, лінгвістичною, мовленнєвою, творчою, критичною компетенціями абітурієнта.

Для виконання тестових завдань абітурієнт має розуміти технічні особливості виконання тестів різних типів: *завдання закритої форми*, з варіантами відповідей на вибір: з однією правильною відповіддю; з кількома правильними відповідями; на встановлення відповідності (логічні пари); на встановлення хронологічної та логічної послідовності; *завдання відкритої форми* з короткою або розгорнутою відповіддю. Завдання, передбачає розгорнутий виклад заданої теми, має комплексний характер, а тому для його виконання абітурієнт застосовувати широке коло компетенцій, набутих під час навчання за попереднім освітньо-кваліфікаційним рівнем.

На вступне випробування винесені основні питання української літератури та української мови, що дасть можливість перевірити стан підготовки абітурієнтів до здобуття освітнього рівня „магістр” за спеціальністю 035 Філологія (освітня програма: літературна творчість).

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом літературознавчих і лінгвістичних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час вступного іспиту абітурієнти мають продемонструвати:

- вільне володіння українською мовою, сформованість комунікативної компетенції в різних видах мовленнєвої діяльності;
- багатий лексичний запас української мови, вільне володіння синонімією, тропікою, засобами поетичного синтаксису; сформованість граматичної та орфоепічної компетенції;
- вміння аналізувати та інтерпретувати лінгвістичні та літературознавчі явища і факти;
- здатність до виконання завдань творчого характеру.
- здатність до редагування текстів.

Перевірка знань системи з української мови і літератури ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Українська мова

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

Орфоепія. Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків: 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

Орфографія. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті – дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням та за будовою. Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Синтаксис. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання). Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні

слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції.

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Українська література

Теорія літератури. Основні теоретико-літературні поняття: художній образ, прототип; тема, ідея, мотив художнього твору; проблематика та конфлікт у художньому творі; сюжет і композиція літературного твору; позасюжетні елементи. Тропи: епітет, порівняння; метафора, алегорія, гіпербола; метонімія, оксиморон. Поетичний синтаксис: інверсія, тавтологія, антитеза, анафора, епіфора, паралелізм, риторичні звертання і запитання. Роди і жанри літератури. Літературні напрями. Бароко, сентименталізм, романтизм, реалізм, модернізм, модерністські напрями та течії: імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм; поняття про постмодернізм.

Усна народна творчість. Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки» Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад.

Давня українська література. Зародження книжної культури в Київській Русі, роль прийняття християнства. Перекладна література (Біблія, апокрифи, житія) та її вплив на подальший літературний розвиток.

Оригінальна література Київської Русі, жанрова система. Літописання. «Повість минулих літ». «Слово о полку Ігоревім». Жанр, композиція, образна система твору.

Полемічна література: жанри, поетика, публіцистичний характер. Творчість Івана Вишенського.

Григорій Сковорода – видатний український філософ та письменник.

Література кінця XVIII — початку XX ст. Своєрідність розвитку української літератури кінця XVIII – початку XIX століття. Бурлескний стиль в українській літературі, його здобутки і втрати. Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Просвітительський реалізм в українській літературі, його художні принципи. Бурлескно-реалістичні й сентиментально-реалістичні повісті Г. Квітки-Основ'яненка: поетика, система образів, мова.

Тарас Шевченко – основоположник нової української літератури. «До Основ'яненка», «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт», «Мені однаково».

Історичний роман «Чорна рада» П. Куліша. Значення «Народних оповідань» Марка Вовчка в розвитку української прози. Розвиток жанру байки в українській літературі XIX століття. Байкарська творчість Є. Гребінки, Л. Глібова, співомовки С. Руданського.

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я».

Роман Панаса Мирного та І. Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: історія написання, сюжетно-композиційні рішення.

Народництво як ідейна основа творчості Бориса Грінченка.

Здобутки української драматургії в 70 – 90-і роки XIX ст. Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей». Ліричний доробок І. Франка: соціальні, інтимно-особистісні, артистичні, національні мотиви поетичної творчості («З вершин і низин», «Мій Ізмарагд», «Semper tū»).

Особливості українського літературно-мистецького життя на межі XIX–XX ст. Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo».

Ольга Кобилянська. «Земля».

Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня».

Василь Стефаник. «Камінний хрест».

Микола Вороний. «Блакитна Панна».

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»

Володимир Винниченко. «Момент».

Література XX ст. Стильове розмаїття мистецтва 20-х років. Поняття «Розстріляне відродження». Літературна дискусія 1925–1928 рр.

Павло Тичина. «О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...».

Максим Рильський. «Молюсь і вірю...».

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».

Юрій Яновський. «Вершники (новели «Подвійне коло», «Шаланда в морі)».

Володимир Сосюра. «Любіть Україну».

Валер'ян Підмогильний. «Місто».

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».
Микола Куліш. «Мина Мазайло».
Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».
Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна».
Іван Багряний. «Тигролови».
Василь Симоненко. «Лебеді материнства».
Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».
Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О землі втрачена, явився!...».
Іван Драч. «Балада про соняшник»
Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай».

Сучасний літературний процес. Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, «Нова дегенерація», «Пропала грамота», «ЛуГоСад»). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи. Відгук про самостійно прочитану книгу сучасного автора.

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Вступне випробування передбачає виконання **п'ятдесяти** тестових завдань на індивідуальному робочому місці без використання додаткових джерел інформації. Під час виконання тесту абітурієнт не користується нотатками, не робить індивідуальних поміток та не переписує завдання, або його фрагменти.

Тестування з української мови і літератури передбачає визначення рівня специфічних знань, умінь і навичок, а саме: знання фонетичних, лексичних і граматичних аспектів української мови, вміння визначати мовні явища, здійснювати адекватний вибір необхідних термінів. Тестування визначає фахові уміння абітурієнта оперувати літературознавчою та лінгвістичною термінологією, адекватно застосовувати базові методи літературознавчого та лінгвістичного аналізу; орієнтуватися в основних тенденціях функціонування української літератури.

ПРОЦЕДУРА ТЕСТУВАННЯ

Виконання тестового завдання з української мови і літератури полягає у виборі правильних відповідей із кількох запропонованих варіантів. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт обрав правильний варіант відповіді. За одне правильно виконане завдання нараховується **два бали**.

Члени комісії підсумовують бали за виконання усіх тестових завдань,

встановлюють відповідність балів за шкалою оцінювання та фіксують результат у протоколі.

Увесь час роботи над тестовим завданням не перевищує 60 хвилин. У випадку, якщо вичерпано час на виконання тестових завдань, комісія підсумовує результат виконання тесту абітурієнтом та фіксує у протоколі результат за встановлений часовий ліміт.

ЗРАЗКИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

1. *Визначте жанр «Енеїди» І. Котляревського:*
 - а) бурлескно-травестійна поема;
 - б) героїко-романтична поема;
 - в) фольклорно-історична поема;
 - г) соціально-побутова поема.
2. *Укажіть назву історичного роману П. Куліша:*
 - а) «Чайковський»;
 - б) «Хмельницький і Барабаш»;
 - в) «Чорна рада»;
 - г) «Євпраксія».
3. *Яку присвяту має новела М.Хвильового «Я (Романтика)»?*
4. *Із якого твору Т. Шевченка ці рядки: «Від молдаванина до фіна на всіх языках все мовчить, бо благоденствує»?*
 - а) «Сон»;
 - б) «Ісаія. Гл.35»;
 - в) «Причинна»;
 - г) «Кавказ».
5. *Доберіть синоніми до поданих фразеологізмів.*

море по коліно;
хоч вовком вий;
з доброго дива;
за всяку ціну.
6. *Помилково утворено форму слова у варіанті*
 - а) два студенти;
 - б) самий добрий;
 - в) сімома роками;
 - г) віддаси завтра.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

№	Оцінка	Кількість балів	Критерії
1	Склав	60-100	Ставиться абітурієнтові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.
2	Не склав	1-59	Ставиться абітурієнтові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Українська мова

1. Авксентьева Л.Г., Калашник В.С., Ужченко В.Ф. Фразеологія сучасної української мови. – Х., 1997.
2. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів, 2003.
3. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови: Морфологія. – К., 1993.
4. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови /За ред. чл. – кор. НАН України І.Вихованця. – К., 2004.
5. Глазова О.П. Українська орфографія: Навч. посібн. – Харків, 2004.
6. Глазова А.П. Українська пунктуація: Навч. посібн. – Харків, 2004.
7. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфологія. – К., 1999.
8. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови: Морфологія: Монографія. – Донецьк, 1996.
9. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. – Вид. 3. – К., 1987.
10. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилiстика української мови: Підручник. – К., 2003.

11. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях. – К.: Вища шк., 2004.
12. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доповн. – Тернопіль, 2000.
13. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. – К.: Либїдь, 2003.

Українська література

1. Білоус П. В. Історія української літератури XI – XVIII ст. : навч. посіб. / П. В. Білоус. – К. : Академія, 2009. – 424 с.
2. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов / Худож. оформл. В. М. Шторгіна. – К. : Феміна, 1995. – 688 с.
3. Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті / Микола Зеров. – Дрогобич : Відродження, 2007. – 568 с.
4. Чижевський Д. І. Історія української літератури / Д. І. Чижевський. – К. : Академія, 2003. – 568 с.
5. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX столїття : У 2 кн. : Підручник / За ред. О. Д. Гнідан. – К. : Либїдь, 2005. – Кн. 1. – 624 с.
6. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX столїття : У 2 кн. : Підручник / За ред. О. Д. Гнідан. – К. : Либїдь, 2006. – Кн. 2. – 496 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури : Кінець XIX – поч. XXI ст. : У 10 т. – Т. 1 [У пошуках іманентного сенсу]. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 510 с.
8. Історія української літератури XX ст. : у 2-х кн. / ред.-упоряд. В. Г. Дончик. – К. : Либїдь, 1998.
9. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики XX столїття: у 4-х кн. / упоряд. В. Яременко. – К. : Аконїт, 1994 – 2001.
10. Кузьменко В. І. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навчальний посібник : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко. – Т. 2. – К. : Академвидав, 2014. – 536 с.
11. Історія української літературної критики та літературознавства : Хрестоматія : У 3 кн. : Кн. 2 / Упоряд. П. М. Федченко, М. М. Павлюк та ін. – К. : Либїдь, 1998. – 352 с.